

Svet
Evropske unije

Bruselj, 20. februar 2017
(OR. en)

6269/17

Medinstitucionalna zadeva:
2016/0397 (COD)

SOC 91
EMPL 61
CODEC 207

DOPIS

Pošiljatelj:	predsedstvo
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Št. dok. Kom.:	15642/16 SOC 812 EMPL 549 CODEC 1910
Zadeva:	Predlog UREDBE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o spremembi Uredbe (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti in Uredbe (ES) št. 987/2009 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe (ES) št. 883/2004 (Besedilo velja za EGP in Švico)

V prilogi vam pošiljamo smernice predsedstva v zvezi z navedeno zadevo, pripravljene za sejo Sveta (EPSCO) 3. marca 2017.

Komisija je 13. decembra 2016 predstavila predlog za revizijo nekaterih pravil o koordinaciji sistemov socialne varnosti¹ iz Uredbe (ES) št. 883/2004² („temeljna uredba“) in (ES) št. 987/2009³ („izvedbena uredba“). Splošni cilj predloga je nadaljnja posodobitev zadevnih pravil EU, tako da bi postala jasnejša in pravičnejša ter bolj izvršljiva. Predlog je osredotočen zlasti na dostop do dajatev iz socialne varnosti na štirih področjih: (i) dajatve za brezposelnost, (ii) dajatve za dolgotrajno nego, (iii) ekonomsko neaktivni mobilni državljani in (iv) družinske dajatve. Komisija predlaga tudi okrepitev upravnih pravil o koordinaciji sistemov socialne varnosti za (v) napotene delavce ter oblikovanje boljših orodij za organe držav članic pri obravnavanju morebitnih nepoštenih praks ali zlorab.

Posodobitev koordinacije evropske socialne varnosti

Pravica državljanov EU in njihovih družin do prostega gibanja in prebivanja v kateri koli državi EU je določena v Pogodbah EU in velja za temelj evropske integracije. Vsak državljan ima pravico do prostega gibanja v drugo državo članico, da tam dela ali išče zaposlitev in v ta namen tam prebiva. Prosto gibanje delavcev je ena od štirih temeljnih svoboščin enotnega trga in temelj za izgradnjo močnejšega gospodarstva EU, ki temelji na gospodarskih svoboščinah, ter hkrati za varstvo pravic delavcev.

¹ COM (2016) 815

² Uredba (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti, UL L 166, 30.4.2004, str. 1, popravek UL L 200, 7.6.2004.

³ Uredba (ES) št. 987/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti, UL L 284, 30.10.2009.

Prosto gibanje oseb in delavcev ne bi bilo mogoče brez pravil EU o koordinaciji socialne varnosti. Vsaka država članica ohrani pristojnost za oblikovanje in obseg svojega sistema socialne varnosti, pri čemer harmonizacija teh sistemov ni potrebna. Pravila zagotavljajo pravno varnost za državljane glede veljavnosti ureditve socialne varnosti v čezmejnem primeru in preprečujejo, da bi ti ostali brez zaščite ali bi imeli dvojno kritje. Z varstvom pravic socialne varnosti in odpravo posrednih ovir za prosto gibanje delavcev in pretok storitev so mobilnim državljanom EU zagotovljene resnične možnosti za življenje ali delo v drugi državi.

Socialne in gospodarske razmere v državah članicah se nenehno spreminjajo. Potreba po prilagoditvi pravil, da bi se upoštevale spremenjene razmere, je tako eno od osrednjih gonil predlaganega besedila. Posodobitev pravnega okvira bi morala ustvariti boljšo pravno jasnost, bolj pošteno in pravično porazdelitev finančnega bremena med državami članicami ter upravno poenostavitev in izvršljivost pravil. Tako bi morali zagotoviti enako obravnavo evropskih državljanov, ki so zavarovani na podlagi nacionalne zakonodaje na področju socialne varnosti, ter znatno olajšati uveljavljanje njihovih pravic v primeru gibanja iz ene države članice v drugo.

Potreba po reviziji

Od začetka veljavnosti sedanje uredbe 1. maja 2010 so se razmere v državah članicah zelo spremenile. Številne države članice so doživele več kriz, zlasti krizo državnega dolga z močnimi pritiski na nacionalne proračune in socialne izdatke. Posledično so v svojih nacionalnih sistemih socialne politike uvedle nove ukrepe, da bi se odzvale na nove izzive in demografske spremembe. Poleg tega je v preteklih letih Sodišče izreklo več sodb na področju socialne varnosti, ki so v veliki meri odražale te spreminjajoče se razmere. V nekaterih primerih je posodobitev obstoječih koordinacijskih pravil narekovalo tudi pomanjkanje jasnosti glede natančnih pravic in obveznosti ter razlike v razlagi pravil.

Jasnejša in lažje izvršljiva pravila so v interesu držav članic, državljanov in podjetij. Izboljšana pravila bi okrepila možnosti in pogoje za mobilnost delavcev in za zaščito pravic delavcev, hkrati pa bi nacionalni organi tako imeli na voljo učinkovita orodja za boj proti zlorabi ali goljufiji.

Predlog Komisije

(i) Predlagane spremembe na področju **dajatev za brezposelnost**, ki krepijo povezavo med državo članico, v kateri zavarovana oseba prispeva (ali je prispevala) k financiranju sistema socialne varnosti, in obveznostjo dodeljevanja dajatev, naj bi olajšale prosto gibanje iskalcev zaposlitve, hkrati pa zagotovile, da so vzpostavljeni zaščitni ukrepi, s katerimi se prepreči prekomerna obremenitev sistema socialne varnosti v državi članici gostiteljici. Iskalci zaposlitve bodo lahko dajatve za brezposelnost izvozili za obdobje najmanj 6 mesecev v primerjavi s sedanjim obdobjem 3 mesecev. Po mnenju Komisije bodo tako imeli boljše možnosti pri iskanju zaposlitve, kar bo pripomoglo k zmanjševanju brezposelnosti in neusklajenosti v znanjih in spretnostih po vsej EU.

V primeru obmejnih delavcev (ki živijo v eni državi in delajo v drugi državi ter odidejo domov vsaj enkrat tedensko), bi bila država članica, kjer so delali zadnjih 12 mesecev, odgovorna za plačevanje dajatev za brezposelnost. To ustreza načelu, da mora dajatve plačati država članica, ki je prejela prispevke. Države članice lahko zahtevajo, da je oseba na njenem ozemlju delala vsaj 3 mesece, da lahko, ko postane brezposelna, uveljavlja prejšnje izkušnje v drugi državi članici za prejemanje dajatev za brezposelnost.

(ii) V predlog je vključeno tudi novo poglavje o koordinaciji **dajatev za dolgotrajno nego**, namenjeno opredelitvi dolgotrajne nege in dajatev, ki bodo navedene v novi prilogi k Uredbi (ES) št. 883/2004. Tako bi vzpostavili ustrezno in stabilno ureditev dolgotrajne nege z enako porazdelitvijo bremena med državami članicami ter zagotovili pravno jasnost in preglednost za državljane, institucije in druge deležnike.

(iii) Na podlagi sodne prakse Sodišča predlog dodatno pojasnjuje, da imajo države članice možnost, da **nekaterih dajatev iz socialne varnosti** ne dodelijo mobilnim državljanom, ki **niso ekonomsko aktivni**. To pomeni, da imajo osebe, ki ne delajo ali dejavno iščejo zaposlitve, pravico do zakonitega prebivanja v skladu z Direktivo 2004/38/ES o prebivanju le takrat, če imajo sredstva za preživljanje in celostno zdravstveno zavarovanje. Te spremembe sledijo vrsti sodb Sodišča, ki terjajo spremembo pravil, da bi se zagotovile jasnost, preglednost in pravna varnost. Države članice lahko v obsegu, ki ga dopušča navedena direktiva, omejijo enako obravnavo v zvezi s posebnimi denarnimi dajatvami, kot da bi te bile „dajatve socialne pomoči“ v smislu Direktive 2004/38/ES, in drugimi dajatvami iz socialne varnosti, ki jih uveljavljajo ekonomsko neaktivni državljani. Ta sodna praksa, ki je uredba trenutno ne odraža, pomeni, da je dostop do dajatev za ekonomsko neaktivne državljane v državi članici gostiteljici lahko pogojen med drugim s tem, da ima zadevni državljan pravico do zakonitega prebivanja v tej državi članici.

(iv) Predlog vsebuje tudi nove določbe glede koordinacije **družinskih dajatev**, namenjenih nadomestitvi dohodka v dobah za vzgojo otrok, imenovanih tudi „nadomestila za vzgojo otrok“. Ta naj bi staršem nadomestila izgubo dohodkov v dobah za vzgojo otrok. S predlaganimi spremembami se bodo zadevna nadomestila za vzgojo otrok obravnavala kot individualne in osebne pravice starša in ne kot dajatve za družino kot celoto, sekundarna pristojna država članica pa bo tako imela neobvezno pravico, da odstopa od pravil za preprečevanje prekrivanja in zadevne dajatve v celoti plača upravičeni osebi. Zadevne države članice bodo navedene v Prilogi.

(v) Namen predloga je okrepiti upravna pravila o koordinaciji socialne varnosti za **napotene delavce**. Pojasnil naj bi kolizijska pravila o zakonodaji, ki se uporablja, ter odnos med uredbama in Direktivo 96/71/ES o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev. Predlog krepi upravna pravila o koordinaciji sistemov socialne varnosti na področju izmenjave in preverjanja informacij o socialnovarstvenem statusu takih delavcev, da bi se preprečile morebitne nepoštenе prakse ali zlorabe. Poleg tega Komisiji podeljuje nova izvedbena pooblastila v skladu s členom 291 PDEU, da se podrobneje opredeli enoten pristop k izdajanju, preverjanju in umiku prenosnega dokumenta A1 (potrdila o zakonodaji o socialni varnosti, ki se uporablja za imetnika).

Glede na navedeno bi morala razprava prispevati k oblikovanju pomembnih političnih usmeritev na zadevnem področju, ki se revidira, da bi se izboljšala koordinacija pravil EU o socialni varnosti, povečala pravna jasnost, vzpostavila pravična in nepristranska delitev bremena ter poenostavila upravna pravila, ki bi bila tako lažje izvršljiva.

Ministri naj zlasti obravnavajo ključne točke, zajete v naslednjih vprašanjih:

- (1) Sodišče je jasno izrazilo, da svoboda gibanja državljanov prinaša tako pravice kot obveznosti. Vsi državljani EU imajo sicer pravico do prostega gibanja, ne glede na to, ali so ekonomsko aktivni ali ne, vendar prosto gibanje ne pomeni brezpogojne pravice prostega dostopa do sistemov socialne varnosti druge države članice.
 - *Ali bo predlagana kodifikacija nedavne sodne prakse v zvezi z dostopom ekonomsko neaktivnih državljanov do dajatev iz socialne varnosti v državi članici gostiteljici prispevala k večji pravni jasnosti?*

- 2) Komisija želi s svojim predlogom okrepiti sodelovanje med institucijami in inšpektorati za delo ter s tem zagotoviti, da imajo nacionalni organi ustrezna orodja za preverjanje socialnovarstvenega statusa napotenih in drugih zelo mobilnih delavcev ter za odzivanje na morebitne nepošteno prakse ali zlorabe.
- *Ali predlagane spremembe, ki se nanašajo na prenosni dokument A1, omogočajo boljše izvrševanje obstoječih pravil na področju socialne varnosti? Kateri drugi ukrepi na tem področju bi lahko prispevali k doseganju tega cilja?*
- (3) V oceni učinka, ki je priložena temu predlogu, je opredeljenih več problemov, vključno z neuravnoteženo porazdelitvijo finančnega bremena, tveganjem izgube zaščite ali dvojnih plačil, pomanjkanjem preglednosti in pravne varnosti za državljane in institucije, neenakim obravnavanjem državljanov, ki so v primerljivih položajih, in odvračilnimi dejavniki za iskanje dela ali nadaljnje delo v drugi državi članici.
- *Ali predlagane spremembe ustrezno rešujejo težave, opredeljene v oceni učinka? Ali obstajajo še drugi problemi, ki jih predlog ne obravnava?*
-